

ПРАЦЯ

ОДНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПІСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ї год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

Одностайний фронт за волю Рідного Краю.

Від липня 1919 р., коли Галицька Армія, останнім зрывом своїх сил, складала у крові і трупах геройську дань на жертвеннику волі Рідної Землі не переживала Галичина таких днів, як тепер.

Безправне розписаннє Польщею виборів до польського сейму у Східній Галичині й хитрий польський намір, видурити від съвіта, для себе, Східну Галичину шляхом жадання їй якоїсь польської автономії — отсі дві небезпеки — стрясли мов електрична струя, українську суспільність в Галичині з повоєнного присоння, й викликали таку однозгідну протипольську манифестацію цілого українського народу Галичини, не то Поляки, але навіть богато Українців не сподівалися.

Заговорила ціла Галицька Україна отверто, ясно й достойно: Геть з польськими виборами у Східній Галичині! Геть з якимнебудь звязком з Польщею! Нехай живе самостійна Галичина!

Перший відгукнувся на провокації польського окупанта. ПЕРШИЙ НАРОДНИЙ КОМІТЕТ, найвищий орган національної

д-ром Е. Петрушевичем на чолі, до якого український народ Галичини має повне довіре і визиває його держатись на своїм становищі. Зараз після того, а саме дня 27. серпня с. р. зібралася на нараді у Львові ГОЛОВНА УПРАВА української радикальної партії, при участі делегатів з краю, й одноголосно стала на такім самім становищі, як ПЕРШИЙ НАРОДНИЙ КОМІТЕТ націонал-демократичної партії. А коли скликано дня 27. серпня засіданнє Міжпартийної Ради, яка в порозумінні з Президентом, д-ром Е. Петрушевичем, від 1920 р. веде політичну акцію в краю, до становища націонал-демократів і радикалів прилучилися без застережень також християнські суспільніни. Значить, цілий національний український табор однодушно виповів війну польським виборам, польській автономії і взагалі цілій польській окупації в Галичині.

Як сего можна було надіятися, до становища національних, українських партій, прилучилися солідарно також ті групи української суспільності, які, остаючи поза Міжпартийною Радою, все таки ведуть боротьбу проти польської окупації. Українські соціал-демократи, рішенням партійної Екзекутиви з дnia

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно	8\$	піврічно	5\$
Для Галичини	2.50	дол.	
Для України	2.50	дол.	
Для п. Америки	2.50	дол.	
Для Канади	2.50	дол.	
Для Аргентини	6	пез.	

„PRACIA“

Jornal semanal para os Ukrainianos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від стиха. Більші по 200 рс. За всяке оголошення платиться згори.

PRACIA
Prudentopolis —— Paraná

Ми Українці до скошу
В нас є сила Козаків!

Не роздучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Таким способом цілий український народ Східної Галичини — все що в ньому активне і чесне — утворило одноцілий, національний фронт проти польського окупанта й виповіло йому на цілій лінії політичну боротьбу, якої остаточна нота: повна незалежність Галичини.

Першими революційними наслідками сеї політичної боротьби — се засіданнє Краєвої Української Національної Ради дня 2. вересня у Львові. Пораз перший від мая 1919 р. зібрався парламент Галицької України в своїй столиці і сказав своє суверенне слово до всіх держав і народів світа. Засіданнє Української Національної Ради у Львові дня 2. вересня с. р. се першорядний політичний акт, яким український народ Галичини зігнорував польську окупацію, відмовляючи їй всяких прав до сеї території. Очевидно, що заява українського парламенту, яку оголосило „Діло“ в ч. б. з дня 7. вересня с. р. була висловом опінії цілого українського народу Галицької Землі. Другий акт — се загально народне українське віче у Львові з дня 12. с. м., на якому, в присутності польського комісара Вагнера, отверто говошено, що український народ Галичини не визнає польської державної супрематії, бо

числа; нема ні дня, ні ночі, в котрих не пішлоб з димом майно якогось Поляка; на Поділлю (безрежанщина теребовельщина, тернопільщина) горять цілі фільварки пропадають без сліду польські полиції і жандарми; хруні-війти гинуть від куль один по другім; студенти українського роду, які мимо бойкоту вищих польських шкіл українськими студентами, вписалися були на польський університет у Львові, один по другім сходять з сього съвіта, бо якесь „фатум“ переслідує їх... Орган львівської поліції „Газета Цодзенна“, яка що дня реєструє факти боротьби українського народу Східної Галичини проти Польщі, заявляє, що український саботаж прибрав такий масовий характер, що годі всі факти зареєструвати. Тому ся сама газета кричить в ч. з 13. вересня: „Кілька тисяч українських більшевиків теризозує українське населення Східної Малопольщі, кпить собі з представників владей, доконує день в день саботаж“ й тому кличе до Варшави: „Оголосіть у Східній Малопольщі віймкові закони, вішайте за кождий акт саботажі, на кров дайте відповідь кровю, за польський фільварок паліть „руське“ село. Східна Малопольща переживає страшні дні!“

Ному аж тепер настали для дів

Галичині! Геть з Україною! Звізком з Польщею! Нехай живе самостійна Галичина!

Перший відгукнувся на провокації польського окупанта. **ПЕРШИЙ НАРОДНИЙ КОМІТЕТ**, найвищий орган найбільшої української національно-демократичної партії в Галичині, що радив дня 26. серпня с. р., при участі 103 делегатів з цілого краю, у Львові. Рядом резолюції він зазначив, що Польща, як окупаційна, хвилева влада, не має права розписувати виборів в українській Галичині, і що український народ в Галичині не прийме від Польщі ніякої автономії, бо він обстоє свою державну незалежність. Рівночасно окремою резолюцією **ПЕРШИЙ НАРОДНИЙ КОМІТЕТ** ствердив, що законною владою Галицької Землі є Українська Національна Рада й Галицький Уряд з Президентом,

дарно також ті групи української суспільності, які, останчи поза Міжпартийною Радою, все таки ведуть боротьбу проти польської окупації. Українські соціал-демократи, рішенням партійної Екзекутиви з дня 25. серпня с. р. проголосили, що не возьмуть участі у виборах до польського сейму. Таку саму заяву зложив, дня 3. вересня русофільський „Русский исполнительный Комитет“. Та вже справдішньою несподіванкою була заява дрібненького гуртка українських комуністів Східної Галичини, що вони теж не беруть участі у виборах. Значить також сі крайні інтернаціоналісти виломились з під екзекутиви варшавської комуністичної централі і всупереч її вказівкам, йдучи за голосом національної совісти, також не признають польських виборів у Галичині, і в таких виборах не возьмуть участі!

дня 12. с. м., на якому, в присутності польського комісара Вагнера, отверто говошено, що український народ Галичини не визнає польської державної супрематії, бо його законною владою являється Галицький Уряд. Президента д-ра Е. Петрушевича.

Так говорив край однозідно і достойно...

Та він говорив не лише словами, але й голосними ділами революційної боротьби. Від двох місяців Галичина в огні. Вже сотки польських станиць і жандармерії і поліції вилетіло у воздух; вже польські власти не всілі понаправляти всіх телеграфічних і телефонічних проводів, з яких українські „саботажники“ позривали і постягали дроти; поїзди в Галичині йдуть черепашним ходом, бо що кілька кілометрів позривані шини і катастроф зелізничних було без

конони, вішайте за кождий акт саботажі, на кров дайте відповідь кровю, за польський фільварок паліть „руське“ село. Східна Малопольща переживає страшні дні!“ Чому аж тепер настали для польських окупантів страшні дні на Галицькій Землі?

Щоби зрозуміти се, треба пригадати собі, що антанта віддала Галичину Польщі в окупацію тому, що ми в її очах були „большевиками, а галицька армія“ большевицькою бандою. Таку опінію могли поляки витворити про нас на заході Європи тому, бо ми не добули ще на міжнародній арені права горожанства для галицької державної ідеї. Мимо стосів трупів в нашій визволеній боротьбі, світ не розумів наших змагань. Тому Галицький Уряд має велику заслугу саме в тім, що поставив конкретно концепцію — ідею само-

Сагайдачний

(Історична повість.)

5

Прокинулася кріость, загреміла. Бути Турки з гармат по колодах, дубах та осиках, гадаючи, що стріляють по козаках. „Алла, Алла, Алла!“ — виуть в темряві голоси. Вистріл за вистрілом гремлять зі стін кріости. Чутно, як кулі бухають у воду дзвенять ланцузами, рвуть їх, мутять водубочи по колодах.

— Та й хитрий же наш батько — шепчуть молоді козаки.

Гармати, погремівши ще трохи, замовкли, чи всі набій вистріляні чи може Турки думають, що вже повбивали всіх козаків.

Тихо й темно впереді — хоч у око стрель.

— Рушай, діти! А тихо-тихечко — воюю не пlesни — знов чується у темряві голос Сагайдачного.

— Рушай! Рушай! — знов пішло від берега до берега.

— Як на щастс, знов подув „москаль“ — і чайки понеслися вперед. От вони вже проти кріости... На мурах чути неясні голоси. Десь в самій кріости ревуть перелякані корови.

Минули кріость чайки.

— От та батько! О так старий Сагайдак! Тисни, тисни, братя! Щоб аж весла тріщали! — Натискай до живих печінок! Або добути — або дома не бути.

І чайки летіли стрілою, далеко з заду зоставивши Кизикермень.

Вже під ранок козаки дали собі відпочинок в необсяжних комишах. На десятки миль довкола тяглися комиші, в котрих могло сковатися ціле військо. Тут гніздилися нечисленними стадами всякі водяні птиці: баклани, чайки, гуси, качки, кулики, лисуки, дики курочки, бугай.

Від птичого голосу над лиманами стогін стояв. Иноді по комишах мов буря пролітала — се бігли чимсь перелякані дики кабани, котрих в лиманах була величезна сила

Любили козаки комиші. Тут вони і від поганих бусурман ховалися, тут полювали на птицю й звіра, тут і риби ловили.

От у таких то комишах і росташувалися запорожці. Хто заснув у човнах, хто на береzi, в комишах. По краях війська стали вартові хоч і теж між травою, але виченько, щоб бачити й лимани і далекий необзорний степ.

Нараз десь в траві чи в комишах почувся крик перепела: „підподьом! під-подьом!..

„Сховав-сховав-сховав“, відгукнувся на те запорожець.

„Сховав-сховав-сховав,“ повторилося в ріжких місцях.

Се обережний Небаба провіряв варту. Горе було тому, хто заснув: чекали його страшні запорожські кії.

VII.

От наречті і на морі козаки.

— Ой та яке-ж воно велике! — аж скрикнув Грицько.

— А вода яка в ньому!

— Блакитна.

— Ні — сина.

— Не сина, а зелена.

— І кінця й краю її немає.

— Так от воно яке — море. І Господи...

Та і не самих молодиків здивувало море.

Хоч би щонебудь живе показалося на сім мертвім морі! І тільки вліворуч, далеко-далеко тягло ся щось мов туман і теж сchezalo в далечині.

— А то що таке? — питали молоді козаки.

— То Крим.

А сонце як пече! Невже се теж самісінське сонце, що й на Україні в Києві, в Острозі, в Прилуках, в Пиратині?...

Довговусий Карпо сидить на дні чайки і возиться зі шкірою тура: виполокав її добре в солоній морській воді, відрізав чудові роги й хвіст, і любується тими дорогоцінностями. Він уже бував на морі нераз і не дивується. Шо тут дивного? Сама погана вода, якої й напитися неможна.

От на сході показалася хмара.

Вона росла з кождою хвилею, повзла все висше й висше, заступаючи собою небо. Море почало чорніти і місцями як би трепетало. Мов живе щось забігало по морю, вітер засвистав і затріпав в повітрі мокрими чубами гребців.

— Гай-гай! — почухав у себе за вухом Небаба, поглянувши на небо.

Далеко почулося глухе гудінє, мов би щось важке перекотилося по горах. Небо й море все темніли й темніли. По воді стали бігати білі „баранчики“, а козацькі чайки почали літати з гребіні на гребінь.

От на чердаку (крита частина човна) отаманської чайки показався Сагайдачний. Він

зняв шапку і уважно став приглядатися до того, що робилося навколо. Сива його чурина, мов на бунчуці, тріпалася в повітрі.

— А, щось буде — тихо сказав він Небабі.

— А буде, батьку — відповів Небаба.

Сагайдачний вийняв з кишені хустку і махнув нею. Один козак піднявся з місця і підійшов до отамана. Се був пушкар.

— Удар на звістку — звелів Сагайдачний.

Пушкар мовчки підійшов до передньої гармати.... Гримнув вистріл, але його голос був такий тоненький впорівнанню з громом, що козаки здивувалися.

Чайки почали наближатися до отаманського човна і скоро — оточили його кругом.

— Панови отамани і все вірне товариство! — голосно почав Сагайдачний. — От самі бачите, що Бог дає нам роботу своїм подихом Божим. Повстає хуртовина! Треба боротися з нею — і милосердий Бог нам поможе, бо ми йдемо за Його съяте імя, на ворогів Хреста Господнього. Тримайтеся купи, щоб нас по морю не роскидало. Та держіться проти хвилі!... А води не бійтесь — шапками козацькими пливайте. Чуєте, дітоньки?

— Чуємо, батьку! — заревіли козаки. Почала ся буря. Справжня буря, нежданна, шалена. Грім, здавалося бив тут, над головами козаків. Близкавиці падали в море, перерізути одна другу, і спілли очі. Дощ хлюпотів так, що, здавалося, само море перевернулося і падало з хмар.

(Далі буде)

стійної Галицької Держави, і що послідовно й енергічно, через два роки не тільки з очевидним успіхом вияснював і пропагував її на міжнародній арені, але рівночасно гуртував під прапором самостійної Галицької Держави, — як Піемонту Соборної України — опінію краю, еміграції, і Братів за Океаном. Коли в 1918-1919 р. ми вели війну проти Польщі, то съвіт повтаряв за Поляками, що ми бользевиками, бунтарі проти Польщі, як і не знають, чого сами хочуть й тому, мимо геройства нашої армії, не одержали міжнародного визнання нашої держави. Галицький Уряд мусів довго провадити проти сеї польської клевети акцію на міжнародній арені і підготовляти ґрунт, щоби ірляндська боротьба в Галичині, в опінії світа, стала візвальною боротьбою за незалежність. І саме тому аж тепер Уряд і край приступив до останнього порахунку з Польщою.

Боротьба кипить в цілім краю і всіми можливими способами, уряд і край, одним фронтом, достойно сповняють свій обовязок.

У сій хвилі, супроти Рідної Землі, великі обовязки мають також американські Земляки. Перший обовязок — се утворенне і безумовне удержаннє одноцільного карного національного фронту. Всякі партійні, станові, чи віроісповідні порахунки треба відложить на бік.

Мусить замовкнути всяка кириця а навіть пустомельна критика. Перед тіннями борців, що гинуть в з Польщею, національна совість мусить бути чиста. Коли Галицький Піемонт — одинокий тепер на усіх просторях Української Землі — активний борець за ідеали Української нації, зірвався до боротьби, ніхто з Українців не сміє бездільно приглядатися геройским змаганям, але мусить допомагати тому Піемонту з усіх сил до побіди. Се другий обовязок. На віки проклятий буде той син української Землі, який ділом невідкликнеться на вид-

Обєднати, зорганізувати, в один національний фронт й дати поміч краєви і урядови — буде почесним обовязком Національного Конгресу американських Українців, який збирається в першій половині жовтня с. р. Тому витаємо його як найсердечніше, бажаючи йому притім повного успіху в інтересі заокеанських Братів а ще більше а інтересі Галицької Землі, ще бореться за своє державне воскресеніє.

Польська провокація?

Поляки — справжні майстри в поборюванню й нищенню своїх противників. Одною рукою дусять вони брутально найменший прояв українських визвольних змагань в Галичині, другою подають, зручно, з солоденькою міною на устах, отрую і нашому народові в краю і нам усім на еміграції. Ся отруя проявляється в ріжких формах, але найчастіше в формі добре обдуманої з великим накладом праці і гроша веденої пропаганди. Сільки ували й енергії присвячують Поляки справі пропаганди, якими методами послугуються при тім і, що найважніше, скільки грошей видають на її ціли, — про се можна бути нині писати цілі томи:

Що так ведена польська пропаганда криє в собі для наших визвольних змагань на міжнародній арені великі небезпеки, про се нема двох думок. Та зовсім не меншу школу приносить вона пам'ятим, що всякими штучками, послугуючись при тім нерідко нашими нетямучими, злобними, або таки злочинними, добре платними одиницями, намагається внести заколот у тверді й одноцілі наші ряди, через що неодна слабла духом або незорієнтована людина попадає в знівіру й без потреби опускає руки. Що Поляки, поборюючи свого противника, не перебрасують

Питаємо: чим дворазові рішення Союзу Народів в нашій справі, резолюції Екзекутивних Комітетів Англійського, і Французького Товариства Ліги Націй, резолюції Ліги Прав Людини в Парижі, дебата в галицькій справі між представниками велих держав під час конференції в Генуї, резолюції Конгресу Унії Товариств Ліги Націй у Празі, численні інтерпеляції і заяви в справі східно-галицької державності в англійськім та італійськім парламенті і т. д. не є нашими дипломатичними успіхами? І чи ж не коштували вони наших представників багато труду? А ті тисячі статей, вісток, телеграм, що їх принесла в галицькій справі чужа преса, чи ж не говорять вони самі собою про се, що ми вміли паралізувати польські крутістів, замисли й заходи? А все те тільки завдяки великій, невиспушій праці наших представників, бо фонди якими вони розпоряджали, не були навіть в сотні частин та-кі, які викидали польські представники на пропаганду. На один тільки Льондон дає Польща 50 тисяч фунтів штерлінгів, у Парижі вся преса куплена ними — і чи ж не треба подивляти того, що наша пропаганда, опоручена такими незначиними грошевими засобами, має такі успіхи, під час коли Польща, велика держава, з великими представництвами, старими звязками й кольосальними грошевими засобами, дістає на всіх міжнародних зборах і конференціях одну пощчину по другій? Пригадуємо, що Велика Україна викинула міліардові суми на свої представництва і пропаганду за кордоном, а деж її дипломатичний успіх?

А чи ж морально для нас самих і для української нації як цілості не має ніякого значення факт, що представники Галицького Уряду в Америці, Канаді і Бразилії своюю ідейністю, відданістю в справі, ро-

теперішнім президентом "маршалом" Юзефом Пілсудським і бувшим польським прем'єром і музикантом Ігнацом Яном Падеревським. Кандидатуру Падеревського проголосили „народовці демократи“ (вінчех поляки) і група бувшого прем'єра Скульського, всупереч заяви музиканта, що він цілком усувається від політики, а вертається назад до музики.

Пілсудського кандидатуру підpirає партія людовців під проводом бувшого прем'єра Вінцента Вітоса і польські соціялісти.

Падеревський тепер живе в Швейцарії, де грає на фортепіані, щоб набрати вправи на концерти, які заповів на осінь в Америці. Досі він ще не дав своєї відповіді на заяву вінчех поляків, що відвигають його кандидатуру на президента Польщі.

Прудентопільські Поляки що дні моляться після розказу Поломського, щоб таки Пілсудський не вийшов.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ НА ПОДІЛЛЮ

Польські часописи довідуються від осіб, що на дніх прибули з за Збруча, що на радянській Україні, а головно в західній частині Поділля розвивається знова повстанчий рух. Там потворилися численні повстанчі відділи, які нападають систематично на червоноармейців і совітських урядовців, як також на купців.

Такі напади прибрали масовий характер особливо в області Летищева, Ново-Константинова, Хмельника і Межиборя.

ДЕЛЕГАЦІЯ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ ОСТЕРІГАЄ ЛІГУ НАРОДІВ, що в східній Галичині вибухне загальне повстання проти польщі-німецької

Делегація, яка заступає Українців у Східній Галичині, повідомила Раду Ліги Народів, що приготування Польщі до виборів до польського „сойму“ у Варшаві в

але мусить допомагати тому Піемонту з усіх сил до побіди. Се другий обовязок. На віки проклятий буде той син української Землі, який ділом невідкликнеться на видрані крові своїх рідних братів.

В чому лежить допомога Галицькій Україні? Найперше в акції на міжнародній арені. Всі, кого доля кинула поза межі Рідного Краю, повинен помагати Галицькому Урядові в його заходах у чужих правителств і народів. Інформованне впливових чужинців, інформоване чужої впливової преси, віча, маніфестації, телеграми, протести до чужих урядів і міжнародних конференцій треба безупинно поновляти і то з щораз більшою інтензивністю. Треба все мати на тямці, що Чехи, Поляки, Жиди і т. д. лиш тому так легко добилися власної держави, бо вони вели цілими роками послідовно пропаганду своєї справи на всесвітній арені і суміли добути для своїх змагань опінію світа. Робім і ми те саме! При добрій волі сили й засоби найдуться!

Дальша допомога — се матеріальне забезпечення Галицького Уряду і визвольної боротьби в краю. Галицькому Урядові не сміє забракнути фондів! Коли в краю падуть жертви, всі мусять нести свої лепти, без огляду на форму, в якій її збирається. Ірландці в Америці довгі роки удержували свій край і уряд. Така сама почесна роля припала на долю наших заоканських Братів. В сій останній стадії коли Польща докладає зусиль, щоби загарбати Галичину, і коли український народ Галичини під проводом свого Уряду несе кривавий протест проти Польщі, треба всім тяжити, щоби край і Уряд не впали наслідком, матеріальніх недостач, подібно, як наша армія втратила війну в 1919 р. наслідком недостачі муніції. З долярів викуються бомби на ляцького грабіжника! Тому нехай всі заокеанські Земляки знають, що несучи свої лепти на позичку Національної Оборони в Канаді і Бразилії на фонд допомогу Рідному Краєви в'єднанім Державам несуть гранати-кулі в серце Ляха-наїздника.

Людина попадає в зневіру й без потреби опускає руки. Що Поляки, поборюючи свого противника, не перебирають у способах і послугуються для своїх цілій усікими видумками, очевидними брехнями, а то і провокаціями, знаємо се від давна. Адже найкращий спосіб, щоби свого противника зневірити, прибити й таким чином ослабити й підвести па уступки — подавати йому систематично і зручно отрую в формі відповідних інформацій і висток.

Від якогось часу зачинає ширитися між нашим громадянством погляд, що ми програли дипломатично, що наші місії закордоном не виконали свого завдання й обовязку і т. п. Коли притиснути таку зневірену одиницю або такого злобного крикуна до муру і спитати, чого вони властиво хочуть, то тоді їм язик якось деревіє, їх красноречівість десь губиться і вони хапаються тоді ріжних дрібниць, над якими не варто навіть застосовлятися. Очевидно кожному з них щось не подобається, кожий бувби повів справу краще, розумніше, зручніше і т. д. а кожий з них говорить під іншим кутом видження, кожий закидає що інше; всі вони разом не мають поняття про всі ті труднощі й перепони, які приходиться нашим заступникам поборювати у своїй праці. Як би так Галицький Уряд виборов міжнародне визнання Галицької Держави й негайне усунення польської військово-державної окупантії, а призабув, не дай Боже, на такого каварняного політика, то й се не бувби ще певно «повний дипломатичний успіх». Щойно якби Уряд наділив його якоюсь доброю, може й міністерською посадою, то тоді вже мабуть діставши від нього без ніяких скрупулів патент на «дипломатичний розум», а навіть на «непомильність». Але й се не зовсім певне, бо такий деструктивний тип знайде собі в нас усе причину — бути не задоволеним.

Нікого значіння факт, що представники Галицького Уряду в Америці, Канаді і Бразилії своєю ідейністю, відданістю в справі, роботягістю і зручністю допомогли у львиній частині нашим політичним провідникам за Океаном до утворення одного національно-політичного фронту? А всякі наші змагання і заходи нашого Уряду і наших представництв, про які ще не пора говорити, чи ж не спрямовані вони до одної — єдиної мети: повного й оконечного визволення нашого народу з кіхтів польського орла? І чи ж не абсорбувати вони нашої енергії, сил, нервів, цілого нашого сєства? А не забуваймо, що тільки люди повні віри, ідейності, тільки ті, що цілім своїм сєством переживають трагедію нації і цілім своїм сєством змагають до визволення, — тільки сі здібні можуть се визволені нам принести.

Зваживши все вище сказане, мусимо сміло признати одно: Дипломатичні успіхи ми маємо більші, ніж судити по наших силах і матеріальних засобах. А коли собі усвідомимо, що не тільки наша справа, але й більшість наших сусідів тай загалом чи не увесь світ тепер у стадії великої провізорії, то нічого нам боятися за нашу найближчу будучість. Люде, що їм доля вложила керму нашої політики в руки, люде ви-пробовані, тверді, характерні, повні віри, глибоко ідейні й нічим не сплямлені, дають запоруку, що опираючись на наші одноцільні поставі в краю нашій активності на всіх ділянках і в кождій області життя, доведуть нашу справу до щасливого кінця, себто до міжнародного визнання й відбудови Галицької Держави.

ЗІ СВІТА.

ВИДВИГАЮТЬ КАНДИДАТУРУ ПАДЕРЕВСЬКОГО НА «НАЧЕЛЬНИКА» ПОЛЬЩІ

В сьогорічних виборах в падолисті заноситься на боротьбу між двома кандидатами на президента («начельника») Польщі, а саме між

ла Раду Ліги Народів, що приготовання Польщі до виборів до польського „сойму“ у Варшаві в падолисті, які вона тепер переводить у Східній Галичині, грозять небезпекою війни.

Галицькі Українці кажуть, що се є план Польщі анектувати (влучити) Східну Галичину до Польщі, міжтим як в мировому договорі було постановлено, що державне становище Східної Галичини буде означене пізніше.

Делегація запевнила Раду Ліги Народів, що коли Польща пробувала переводити у Східній Галичині вибори в падолисті до свого „сойму“, то там вибухне загальне повстання Українців, котрі мають в краю велику більшість.

— » —

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВЕ ПОДРУЖЯ БУВШОГО НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ

В берлінських газетах мала появитися новинка, що за кілька днів бувший німецький ціsar подав публично до відома вістку про свої заручини з княжною Райс, вдовою по князи Йогані.

ПОЛЬСЬКА „АВТОНОМІЯ“

Коли Ляшня напала на Галичину Україну в маю, 1919, тодішній польський прем'єр Падеревський заявив, що Польща „дасть“ Східній Галичині „автономію“.

З того часу продовжались безупинно нечувані ніде у світі, окрім Польщі і Туреччини, звірські розбої і грабежі на тій нещасній українській землі. Продовжались нелюдські переслідування, катування муки, мордовання, і всякі заборони. Перемінено край в пекло.

І рівночасно ті наїздники, ті звісні вже у широкому світі злочинці, голосили, що вони „дають“ Східній Галичині „автономію“. Про таку „автономію“ голосять і тепер в телеграмах з Варшави.

Ся „автономія“ — се не тільки намір прикути українську Галичину до проклятої нею Варшави, але також закути кожного Українця і кожду Українку в Галичині у поль-

у Мафрі, в домі одного з Діректорів Союзу, п. Прокопяка, чергові збори Головного Відбули У. С. у Бразилії.

Між іншими справами була порушена така: загальна реєстрація українських хліборобів у Бразилії. Отже подаю справу до обговорення і виконання.

При Міністерстві Хліборобства в Ріо де Жанейро існує такий реєстер, де може вписатись усякий, хто працює коло землі — чи то, як власник чи як арендувач. Вигоди з такого реєстру для хліборобів є велики. Іменно: можна дістати дешево ріжні машини; прилади до нищення муралів; начиння, як сокири, фойси, сапи і т. п. Насіння городин, пшениці, кукурудзи і таке інше — дається даром. Крім того цікаві до плекання саду можуть дістати знов таки даром ріжне насіння, молодики, зразці й готові щеплені дерева. Для поповнення рас худоби існують знов бугаї, огорі кнурі і т. д. Все це можна купити за половину ціни, коли порівняти ціни ринкові у приватних підприємців. Расові пацята напр. продаються аж до 10 кілограмів по два мільреїси за кільо.

Але щоб мати право до такого купна чи мати право одержати щось безплатно, хлібороб мусить бути зареєстрований у Міністерстві.

Робиться се так: У кождій столиці стану, приміром, як у Куритибі є так звана Інспекторія Федерал.

Та Інспекторія розсилає на жадання такі друки, які треба заповнити.

До того треба приложити талон від податку, а хто землю арендує, то посвідчення місцевих властів, що такий чи сякий є дійсно хліборобом. Таке посвідчення чи талон мусить бути підписаній через марку федераційну за 600 реїс. Так само й той друк, що треба заповнити, мусить бути, як тут кажуть, селладо. Значить, увесь видаток на такий реєстер виносить коло півтора міля (две марки по 600 реїс кожна і папір та коверти)... Отже, за півтора міля христінин може поповнити своє господарство у всіх напрямах — чи то в насінні чи то садовині чи то в плеканні худоби.

Але... є у всім цім велике але!... Виглядає воно так:

До вище згаданого реєстру вписуються всі, хто є хліборобом — значить і хлібороби кольоністи і хлібороби, та скотододи фазендярі. Отже, припустім, що посылають з одного місця по зерно і фазендяр, що має тисячі акрів землі, і кольоніст, що посідає раптом пів шакру. Чи треба тут великого мудрія, щоб догадався, хто швидче й певніше отримає прохане збіжжя? Чи треба поясняти комусь, що й Міністерство не цікаве розмінюватись на дрібниці? Не кажу вже про те, що всі машини чи насіння Міністерство висилає вже з сплатою подорожні аж до стації, яку Ви покажете.

Значить Міністерство саме платить фрахт. А йому також є цікаве платити разом за більшу скількість, аніж за кожний дрібний пакуночок з осібно.

Коли ми були в Ріо, то я ходив до Міні-

стерства, нехай також це мені знати, що він належить до тієї чи іншої філії, аби привисилі насіння і на нього йшла частка.

Розуміється, що кожна філія може собі замовляти впрост у Міністерстві, щоб їй було потрібно. Але далеко краще, коли всякі замовлення будуть іти через секретаріят Союзу; або принаймні, щоб на замовленнях була печатка філії Союзу. Це буде мати великий вплив на загальну ситуацію нашої справи, бо Уряд матиме з такого порядку велику полегкість у своїй роботі; а між нашими громадянами, що люблять ходити машинами, а часом і через польську хвіртку лазити — може з часом виробитися розуміння загального інтересу й користі.

Для замовлення друків, мусить бути хтось оден, хто добре вміє писати і знає португальську мову не згірше. Такий оден у кождій філії нехай не пожаліє труду та випише всім разом, у неділю або що. Коли на якій кольонії не було такого, що дібре розумівши справу, то нехай пишуть мені, — якось порозуміється.

Справа є вигідна з усіх боків; сподіюся, що громадяни свідомі її не засплють; а не-свідомі обійтуть без нашої ради, а ми без їхньої присутності.

B. Куц.

Каразіньо, 24 — 10 — 22

MEGALOMANIA E MENTIRAS POLACAS NO JORNALISMO BRASILEIRO

(Continuação)

V. S. quer apresentar-se nos com a cara de Lenin, Trotzky & Cia que desprezam todos e quaisquer tratados internacionais?

Gaba-se que Pilsudski fez parar o alavanche bolchevista que ameaçava a Europa. Temos de dar a V. S. uma lição do «milagre sobre o Vistula». «L'«E're Nouvelle» escreve sobre esse milagre: «Foras das despezas de manutenção do exercito de Haller e dos officiaes franceses, a França deu à Polónia: 327.000 de carabinas; 28.000 de metralhadoras; 48.000 de rewolvers; 518.000.000 de balas para carabinas; 1.534 canhões; 10.123.000 de balas para canhões; 250 aeroplanos; 250 automóveis; 24.000 cavalos e 30.000 toneladas de viveres! Isso, sem contar os ucranianos que com o seu general Petliura detiveram os russos em toda a ala esquerda!

Pretende negar 40 milhões de Ucranianos, quando todo mundo collecta recursos para socorrer esta vítima do imperialismo polaco-russo; quando a mesma Polónia oficialmente reconheceu a república ucraniana em 1919 e só traiu-a (como é de costume polaco) quando conseguiu fazer melhores negócios com os bolchevistas em 1920.

V. S. diz que existia «profunda anarquia» quando a Galícia livrou-se da o-

forma? E preciso ler jornaes polacos para ver quantas vezes só num dia os delegados da Dieta polaca agarram unhas uns com outros! A linguagem desta Dieta ultrapassa tudo o que imaginar qualquer jornalzinho pornographic de borguilhos!

Se V. S. pretende falar sobre «emigrações consecutivas dos ruthenos», deve ler, pelo menos, um livro sobre o assumpto! Pois temos, Sr. João, annaes, guardados nos archivos europeus, escriptos pelo monge ucraniano Nestor, no seculo XI, onde elle trata claramente de diversas tribus da raça eslava e das regiões por elles ocupadas nos tempos prehistoriclos. Os polacos, conforme esses annaes, ocupavam a região Elba, donde os expulsaram os germanos, de modo que hoje nem sombra de polaco pode-se encontrar alli.

E' uma simples mentira polaca que os ucranianos da Galicia gravitam para a Russia schismatica! Em 1914 elles manifestaram claramente o seu odio quanto ao imperialismo russo.

Mais, V. S. escreve: «a Ucrania quasi não tem historia». Em cima já demonstrei, com os factos historicos, que V. S. é um ignorante ou malevolo que torce a historia segundo desejos de alguém... Quer que eu diga mais a este respeito?

Para mostrar a verdade crúa e nua sempre ás ordens!

Passemos ás «duplas nacionalidades». Definamos primeiro o que é subdito e o que é nacional. Subdito, entendemos, é uma pessoa que voluntariamente reconhece a soberania de qualquer outra nacionalidade ou governo sobre a sua; acha-se sob protecção das leis dessa nova patria e aceita todas as obrigações que esta lhe impõe. Nacional, entendemos, nato nos limites do certo paiz si não se acha no serviço do seu paiz. Assim, um polaco nascido no Brasil, não é mais polaco, porque elle não viu nem entende o que é a Polónia.

No memorandum, apresentado pela delegação ucraniana ao Exmo. Sr. Ministro do Exterior, falava-se de «ukrainianos, subditos brasileiros». A definição não podia ser mais clara, pois se mesmo elles quizessem apresentar-se como brasileiros natos, seria uma injuria e offensa á autoridade brasileira, porque seria uma crassa mentira.

Quanto ao susto que V. S. quer pregar aos governantes com a possibilidade da exigencia das escolas ucranianas no Brasil, V. S. pode ficar soeegado: é preciso ser inspector escolar e viajar pelo Paraná para encontrar dezenas de escolas polacas onde nem alumnos (brasileiros natos!) nem professores entendem o vernaculo: falam só polaco. Era preciso todo o esforço do actual Inspector Geral do Ensino do Paraná, Sr. Cesar Martinez, para fazer esses da «republica polaca do Paraná» entenderem que elles se acham no Brasil!

Polonia! O resto do mundo está atrás do espelho e ninguem pode vel-o...

V. S. chega ás columnas de Hercules affirmando que a populaçao ucraniana na Galicia esta satisfeita da occupação polaca.

Sim Senhor! Esses ruthenos é uma especie de bipedes exquisita: os polacos matam-lhes filhos; queimam-lhes crianças vivas; tiram pelles de vivos; violam suas filhas e mulheres; trazem colonos da Polonia e arrebata-lhes terras para localizar esses colonos — e os «ruthenos» .. nada! Com a cara risonha agradecem a bondade sobre-humana da Polonia e asseguram a todos que estão contentes e até felizes!..

E' verdade que todos os dias trazem-nos noticias, mesmo pelos jornaes polacos, que dão-se attentados contra gendarmes, polícia, propriedade polaca, etc. — mas isso não quer dizer nada: às vezes, de grande felicidade a gente perde a razão e faz algo irreflectidamente. Mas o resto vai muito bem. Assim assegura qualquer funcionario polaco.

Os seus conhecimentos philologicos são tão profundos, Snr. João, que a sem-vergonha polaca nunca os atingirá! A lavra «Ukrania» encontra-se nos annaes ucranianos de seculo XII e os seus «celebres» Sigismundos, de que trata, viviam no seculo XV! E como podia a «frontaria» do reino polaco chamar-se deste nome?! Mas para vossa profundissima erudição pular dois ou tres seculos para agradar á embaixada polaca no Rio, isso não quer dizer nada...

V. S. buliu nos reis russos dos seculos X, XII. Podemos assegurar-lhe que os russos aparecem na historia primeiro no seculo XV—XVI.

Assim se poderia escrever tomos e mais tomos sobre absurdas mentiras que o Snr. João do Norte pretendera pregar ao publico brasileiro. E' de admirar como foi que o «Jornal» admittiu que esse senhor lhe puzesse a barrete de bobo na cabeça e o mostrasse ao publico! E d'outro lado é uma prova que cada jornal deve ser cauteloso nas suas publicações (tanto mais historicas!) e lembrar-se do rifão: *Audatur et altera pars.*

Um dos revolucionarios russos disse: «Quem não quer ler os «livros de destino de Sibillas», esse pagará algum dia bem caro». E' uma verdade que o mesmo povo russo provou, pagando caro. A Polonia está na vespera do mesmo. Ella já caiu uma vez e foram as guerras que a Polonia tinha com os ucranianos que a derrubaram. A historia gosta de repetir-se. Já hoje os factos nos falam sobre 400 bilhões da dívida polaca e não é um segredo que essa dívida foi feita para manter um enorme exercito e para pagar a imprensa no estrangeiro afim de espalhar por toda a parte o veneno de mentiras. Isso prova a bolsa mundial, o mais certo

barometro do valor politico de cada paiz: o marco polaco custa um réis. Por um conto de reis torna-se, quem queira, milionário polaco!

Podemos asseverar que as mentiras, por mais caro que sejam pagas, não suscitarão crédito à Polônia, esse estado provisório da Europa.

Cada político como também cada financista europeu ou americano comprehende que se trata d'uma nação do espírito desequilibrado, doentio. Isso prova a «república» polaca no Paraná; dão provas exuberantes desse desequilíbrio muitos factos de data recente. Basta lançar um olhar para as terras ucranianas, lituanas ou russos brancos, para ver que por ali andam simples alienados que dizem ser funcionários públicos da «gloriosa» Polônia. Em breve daremos exemplos e mais exemplos de simples e de mais refinado sandismo polaco; sandismo praticado sobre a população ucraniana, entregue aos alienados soltos afim de servir de goso bestial para esses alienados.

Gloria e mais gloria para «grande» Polônia Sr. do Norte!

João do Sul

Curityba, 30 — IX — 22

PHARMACIA POPULAR

— de —

O. Santos Pacheco

Prudentopolis

Paraná

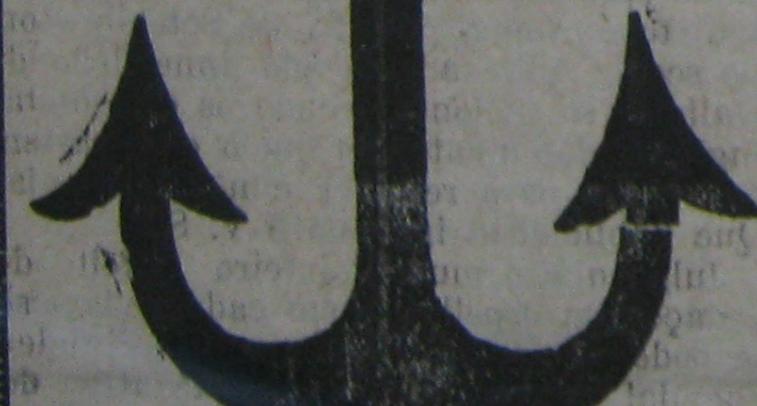
BEVAM AS CERVEJAS DA

ATLANTICA

**CAIXA
POSTAL**
246.

**TELE-
PHONE**
454.

MARCA REGISTR.

Вже пробувалися продукта
пивоварні Атлянтики Т. А. (ул.
Ігасеу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлянтика, Люзитана, Гамбурго,
Куритибана, Паранаенсе; ТЕМПІ:
Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атлянтика, Більц, Вода Столова, Женжібре;
ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Мадин, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найкращі ціни! Роздаємо також насіння ячменю за контрактом і продаємо вибране насіння ячменю.

Сухі дріжджі Атлянтики є найкращі і економічні.

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛЕП ВАСИЛЯ ВОЙТОВИЧА у Прудентополі

Містить усікі найпотребніші знаряддя господарські — рільничі, як також ріжкового роду матерій, від найтавших до найдорожчих: касеміри, чисто вовняні пали, готові убрання, коци, полотна, хустки, стяжки, капелюхи соломяні нитки до шиття, вишивання ручних робіт, зимові шапки, парфуми, парфумоване мило, скло, начине кухонне, заливо, машини до шиття, порох, шріт, фугети, славна паста «фаворіта», шнурівки, книжки, та прибори шкільні.

Напитки країні і заграниці.

На складі завсідги: хміль, олій до фарб, сувічки стеаринові, а подостатком муки найкращих марок, соли меленої, грубої і рефінованої столової, нафта, тютюн, ріж, цукор, фарина кукурузяна і мандаркова, фасоля, кава палена і зернятами, чай з Індії.

Скуповую на більшу скалю герву і інші продукти кольонійні.

Wasilio Woytowycz

Prudentopolis Paraná

На продаж дім і дві льоти в Дорізоні. В новім, гарнім домі знаходиться пекарська піч, відповідна для пекара; добрий фронт — 100 мтр. від головної вулиці, близько церкви. Інтересовані зголосяться до Гната Милива в Дорізоні.

Праця

Українці всіх осель Бразилії!

Лучіться всі разом та вписуйтесь громадно в члени „Українського Союза в Бразилії“!

Відкиньте всякі особисті ворожнечі та ділом покажіть хто Ви і якого народу сини!

Патріотизм без діл і жертв — се марне слово.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

I RATI — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Iраті і подальших околиць товари нашого склепу, який є завсідги заохотрений в ріжкородні фазенди, Seccos e Molhados, заїзя, начине кухонне і прочі знаряддя рільничі.

СКУПОВУЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і інші продукти кольоніальні.

Випродаж гуртовна і детайлічна.

Для пп. Каросників кукурузи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVYCH

Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Paraná

Федір Шнайдер

— в Портон —

подає до відома пп. Кольоністів, що його

ФАБРИКА ОЛІЮ

купує насінє лену і конопель. як також прядиво льняне і конопельне. Одно кільо насіння з лену платить по 400 рейсів; насінє конопель по 500 рейсів. Прядиво чисте 1 кільо 1\$300 і більше.

Пишіть:

Theodor Schneider
Portão Paraná

Або через посередництво Григорія Тадри — Портон.

СКЛЕП НИКИТИ ДОНЯКА

в місті Iraty

є знаний усім, так в Iraty як і з подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив ще в р. 1908 у великій муряній домі враз з пристроями для подорожуючих до Прудентополя і звідтам до Iрати. Кождий, хто зайде у його дім, знайде вигідну обслугу, як також зможе набути у склепі усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Купую герву-мате і інші прі одутка хліборобські.

В разі потреби винаймається власна фіра до Прудентополя і кольнії Iraty.

Одинока українська фабрика цукорків

ІВАНА КУТНОГО

Atlantica

Luzilana

Critibana — Porter

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП Костя Одрецького ВАНТОНІО РЕБОУСАС — ПАРАНА.

Один з найбільших і найстаріших скlepів в цілій муніципію Іраті.

Продаю товари ріжнородні — яких справді хто забажає — фазенда; зелізо; знаряди домашні, кухонні, і усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

НАПИТКИ РІЖНОРОДНІ. — СКУПОВУЮ ГЕРВУ.

На складі: кава, цукор, усі споживчі товари. Капелюхи, стрільні артикули, окраси зі золота як: брошки, перстені, ланцушки до годинників і т. д.

Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Konstantino Odrecksu.

Antonio Rebouças — Parana

ТЕОДОРА ШИРИ НЕРПА I НАЙСТАРША ТОРГОВЛЯ В АНТОНІО ОЛІНТО

п'єса на складі все, що входить в т. з. Secos e Molhados а іменно: ріжнородні якості полотна, фазенти і армарінос, хустки, коши, капелюхи, каземіри, готові убрання, начиня кухонні, рільничі знаряддя, всілякі обува так для мушин як для женчин, ріжні речі з римарських і ковалських виробів. Має також все на складі найлішої марки, муку, каву, цукор, сіль, перець, нафту, сірники і преріжна всячина.

ALFREDO SCHEINHUE
col. Antonio Olinto,

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополі в домі п. М. Козловского.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА ЛІНІЯ ЕСПЕРАНСА — ПРУДЕНТОПОЛІС

Поручаємо наш ново-отворений скlep, в котрім мож набути всего — добрі і тане. Маємо всякі матерії, капелюхи, убрання готові, пали парасолі, як також всякого рода заліззя.

Продаємо сіль, муку, каву в зернятках, мелену і все, що тільки забажаєте.

Ціни умірковані і продаетесь все танше як у інших торговлях.

Купуємо, герву, мід, віск, масло і прочі продукта колоніяльні.

Памятайте, що вже раз треба поняти сей великий клич: "СВІЙ ДО СВОГО!"

З глубоким поважанем

Семчишин — Опушкевич & Спілка

Українці, котрі суть на лістах військових, а раді-би себе звільнити від війска повинні заздалегідь виробити звільнене. Час на се виходить до 15. листопада. З тими рекомендатами удавайтесь до п. В. Лопатюка. Сей чоловік вже много увільнив, то і тепер увільнить. Представте свої причини, та не відкладайте. Ідіть до Українця бо нині клич: "Свій до свого з всіми потребами!"

НАЙЛУЧШЕ ПИВО ВИРОБЛЯЄ *Cervejaria „Cruzeiro“*

Подається до відома, що купується також ячмінь.

Curityba — Paraná c. p. 180

В. Кун і Син.

Іпранга — Гважувіра — Парана

Поручаю мій скlep при фабриці кап фляшкових, купую всякі пронукта країві, продаж гуртовна і детайлічна.

W. Kuhn & Filho.

Guajuvira — Paraná

Печатня ос. Василіян в Прудентополі.

ІВАНА КУТНОГО

CURITYBA — MARTINS AFFONSO № 6.

Виробляє ріжнородні цукорки ріжного смаку і зовнішньої форми.

Досі у Парані не було української фабрики цукорів а коли она існує від двох місяців спішіть з замовленнями. По цукорки пішить і голосітіся до ІВАНА КУТНОГО в Куртибі.

Cirurgião — Dentista

BELMIRO DE OLIVEIRA

Prudertopolis

Paraná

Цейdentist — хірург, який перебуває лише через короткий час у Прудентополі, рве зуби без болю, виконує всякі роботи дентистичні, як: чищення зубів, плъомбовання, вставлюване штучних і т. д. а все по цінах уміркованих.

Години офісові: 8—11 з раня; 2—5 по полуцни.

ФАБРИКА КАВИ

S. JOÃO

Antonio Cândido Cavalim

Iraty — C. № 21 — Paraná

Панове купці! Коли хочете набути добре і смачної кави, чистої і без домішок зайдіть до нас, а не пожалуєте. Кождий любить добру каву, проте і радо будуть купувати її у вас.

CASA „DNISTER“

НАЙБІЛЬШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП В УНІОВ ДА ВІКТОРІЯ,

ІВАНА КУЧМИ

Маємо на складі ріжнородні товари, як: фазенда, армаріно — начине, кухонне, напитки країві і заграницні, залізо і всякі продукта споживчі.

Також виконуємо кравецьку роботу після замовлень.

ЦІНИ НАЙПРИСТУПНІЙШІ.

Українці! Попирайте завсігди лише своїх!

CASA „DNISTER“
de João Kutchma

Rua Visconde e Nacar — União da Victoria — Paraná

Др. Мирослав Шеліговский

ЛІКАР І ОПЕРАТОР

CURITYBA

Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні. Посторонніх слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічить лучами Roentgena. Постіль власну лабораторію до оглядів хемічних і мікроскопових, та всяких наших оглядів крові в слабостях внутренніх.

Порада устно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.